

Eiro ieviešana un eksports – kas mainīsies?

Uldis Rutkaste

Monetārās politikas pārvaldes vadītāja
vietnieks

Rīga, 2012. gada 23. februārī

Vienotā valūta un ārējā tirdzniecība: kāda ir citu valstu pieredze?

50%

5%

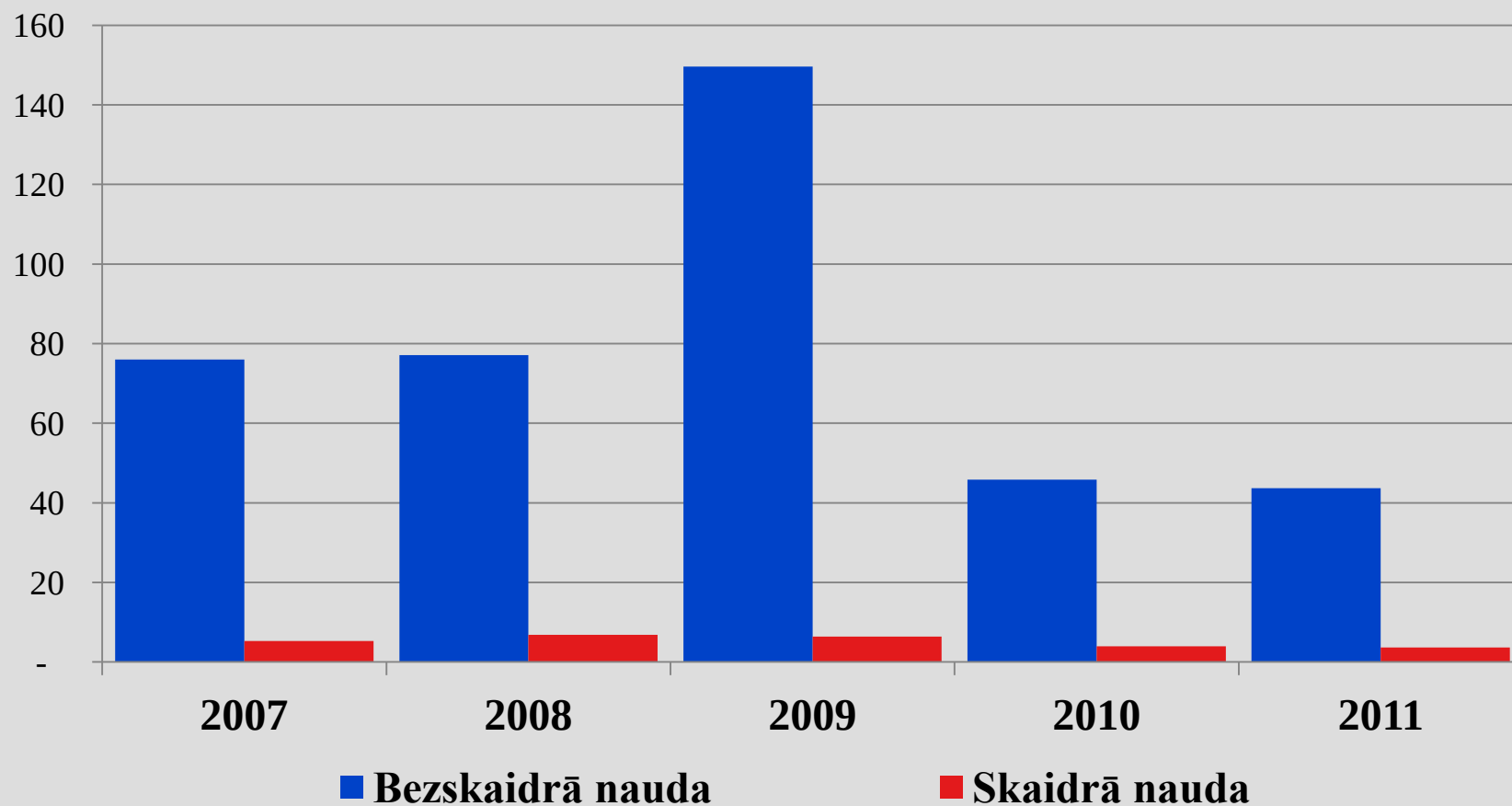
- **A.Rose (2000)** – Novērtē, ka tirdzniecības ieguvums ap **300%**.
- Uzlabojot metodoloģiju, vērtējums sašaurinās līdz pieaugumam robežās no **50%** (Rose un Wincoop (2000), Persson (2001), Nitsch (2002)) līdz **5%** (Nardis un Vicarelli (2003), Baldwin (2006), Baldwin un DiNino (2008)).
- **Secinājums:** vienota valūta ir tikai daļa no procesiem, kas palielina valstu savstarpējo tirdzniecību. Tomēr vienotā valūta stimulē tirdzniecību un sekmē turpmāku ekonomisko integrāciju.

Kā eiro ietekmē ārējo tirdzniecību?

- **Relatīvo cenu kanāls.** Tā kā cenas ir atkarīgas no robežizmaksām un uzcenojuma, zemākai relatīvajai cenai var būt divi iemesli
 - eiro zonas valstu savstarpējās tirdzniecības izmaksu samazināšanās (zemākas darījumu izmaksas, zemākas valūtas riska apdrošināšanas izmaksas)
 - konkurences palielināšanās, kas liek cenām samazināties
- **Jaunu tirgojamo preču kanāls.** Eiro pamudināja firmas eksportēt uz eiro zonu plašāku produktu klāstu. Tā tika tirgots ne tikai vairāk jau iepriekš pārdotās preces, bet stimulēta arī jaunu preču tirdzniecība.

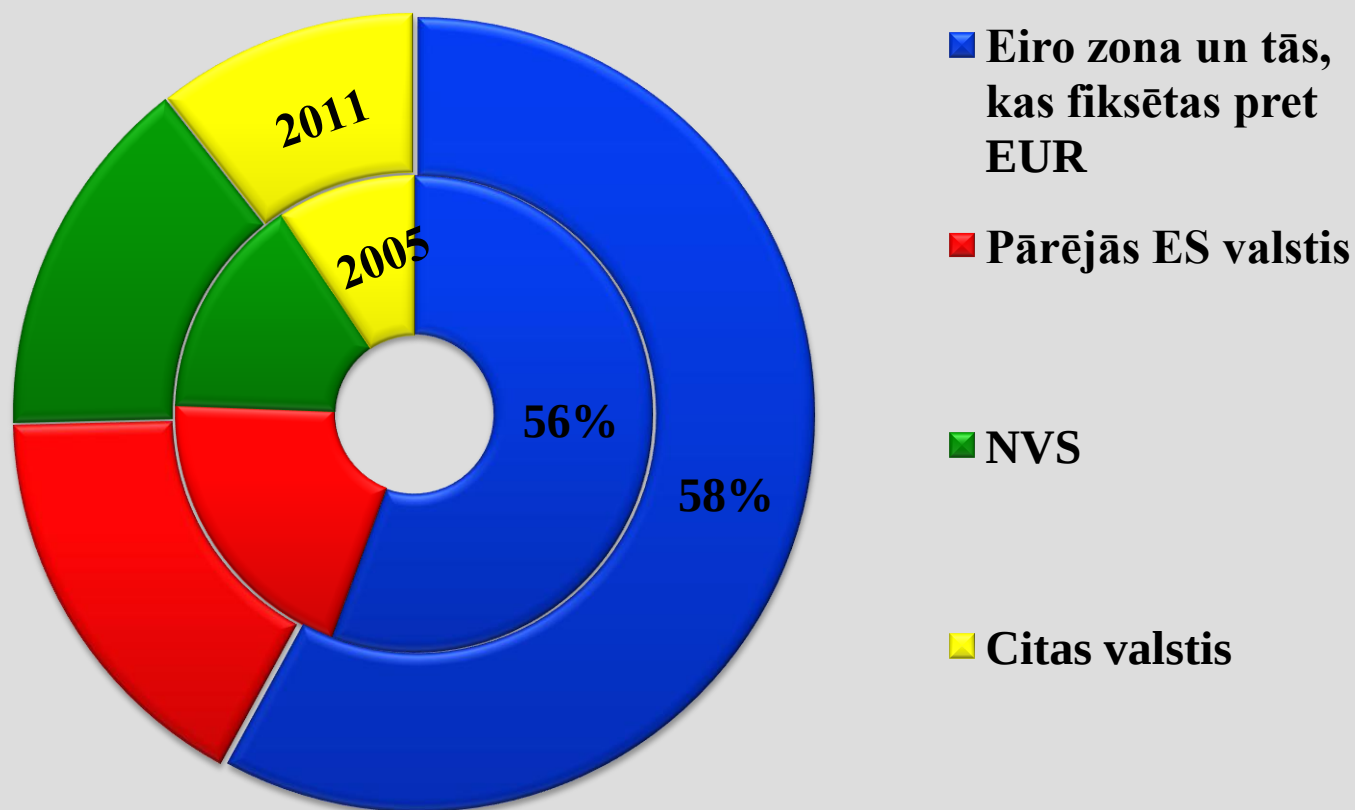
Valūtas maiņas izmaksas var būt salīdzinoši augstas pat pie fiksēta kursa

**EUR/LVL valūtas maiņas izmaksas banku un valūtas maiņas iestāžu klientiem
(milj. latu)**

Eiro zonas un pie eiro fiksēto pārējo ES valstu īpatsvars mūsu eksporta struktūrā ir liels

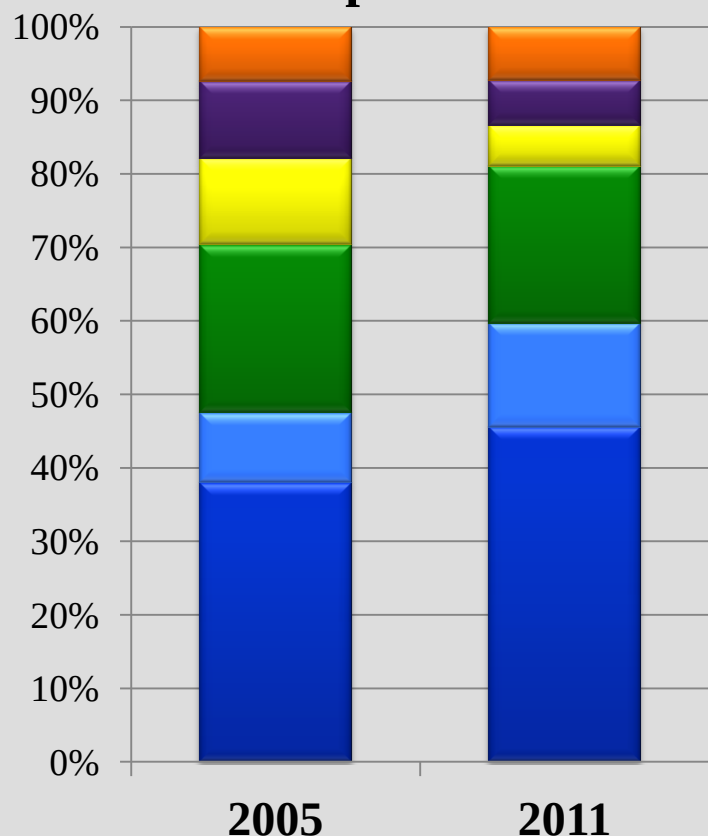
Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījuma struktūra pa valstu grupām

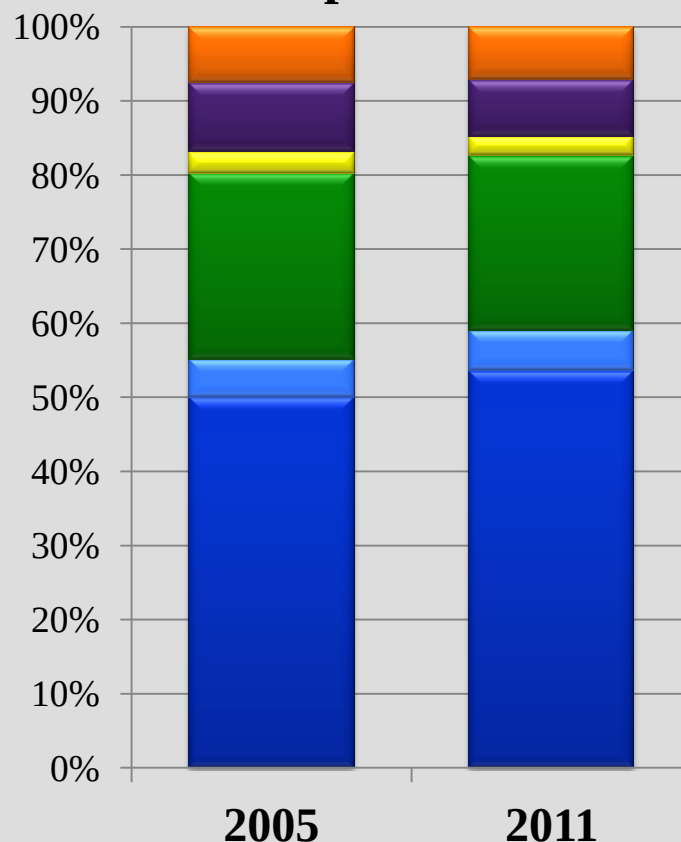
Eiro ir nozīmīgākā valūta gan eksporta, gan importa norēķinos

Latvijas preču un pakalpojuma ārējās tirdzniecības norēķinu sadalījums pa valūtām

Eksports

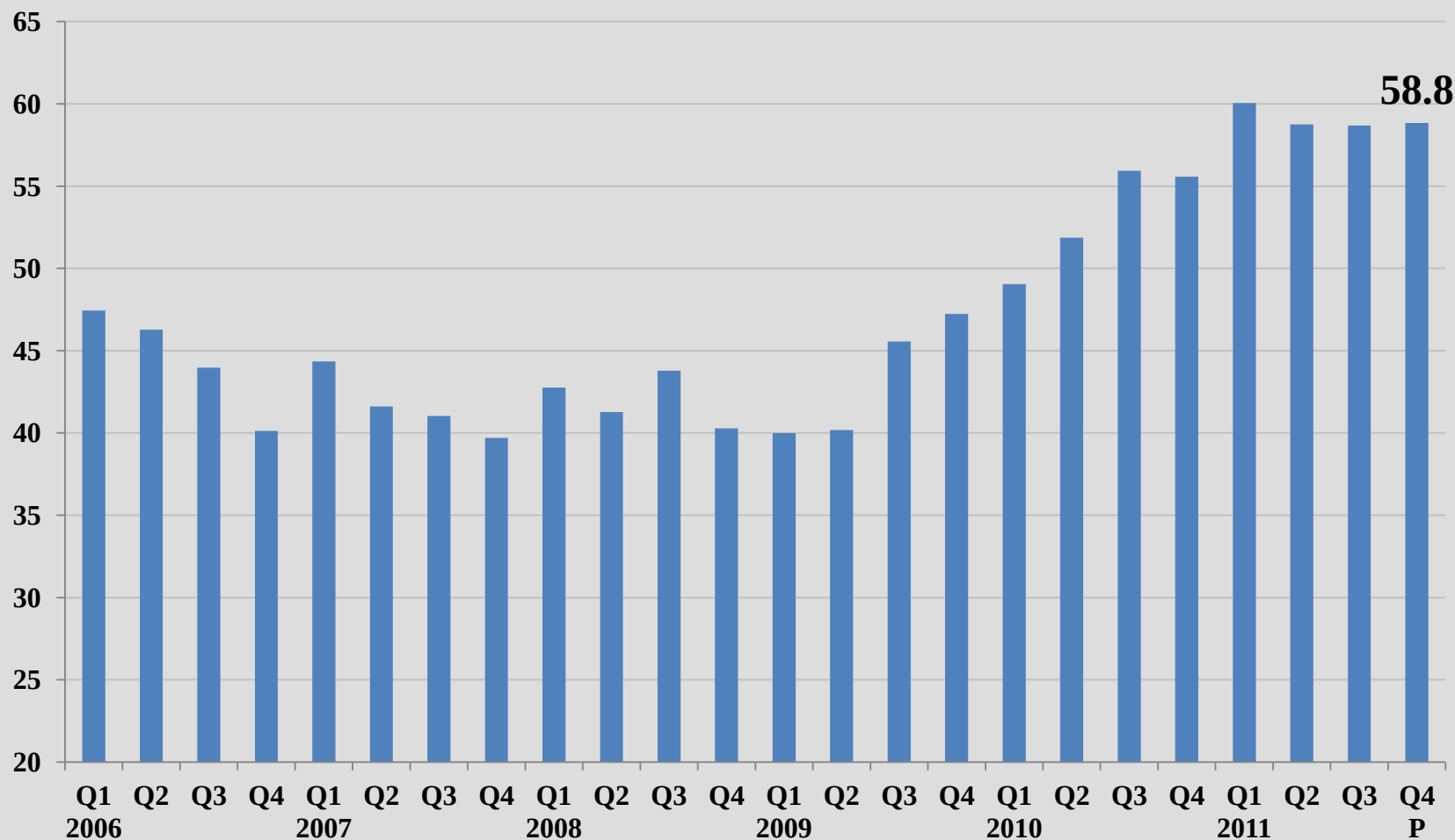

Imports

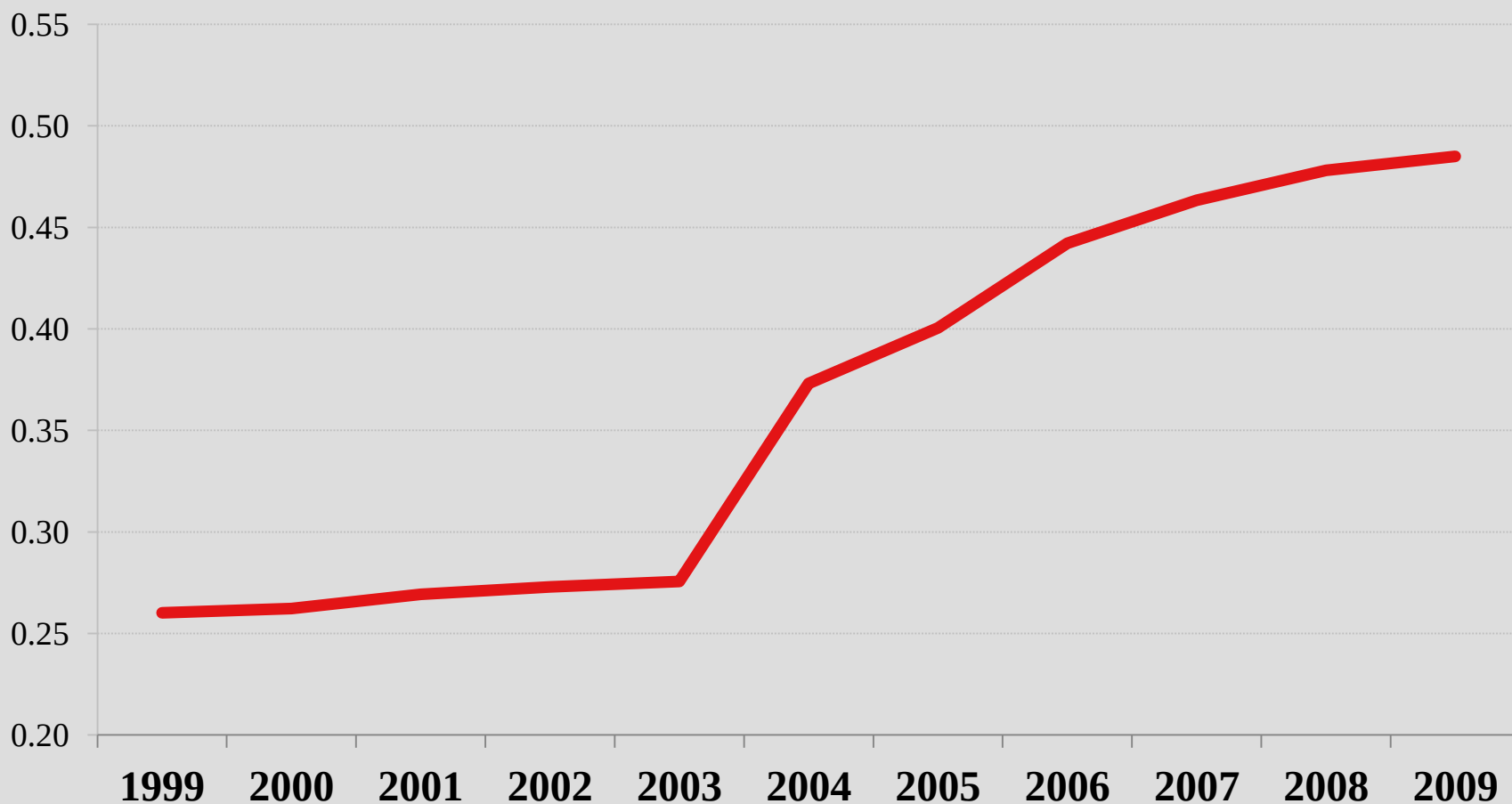
Turklāt eksporta nozīme Latvijas ekonomikā pieaug

Latvijas preču un pakalpojumu eksports (% no IKP)

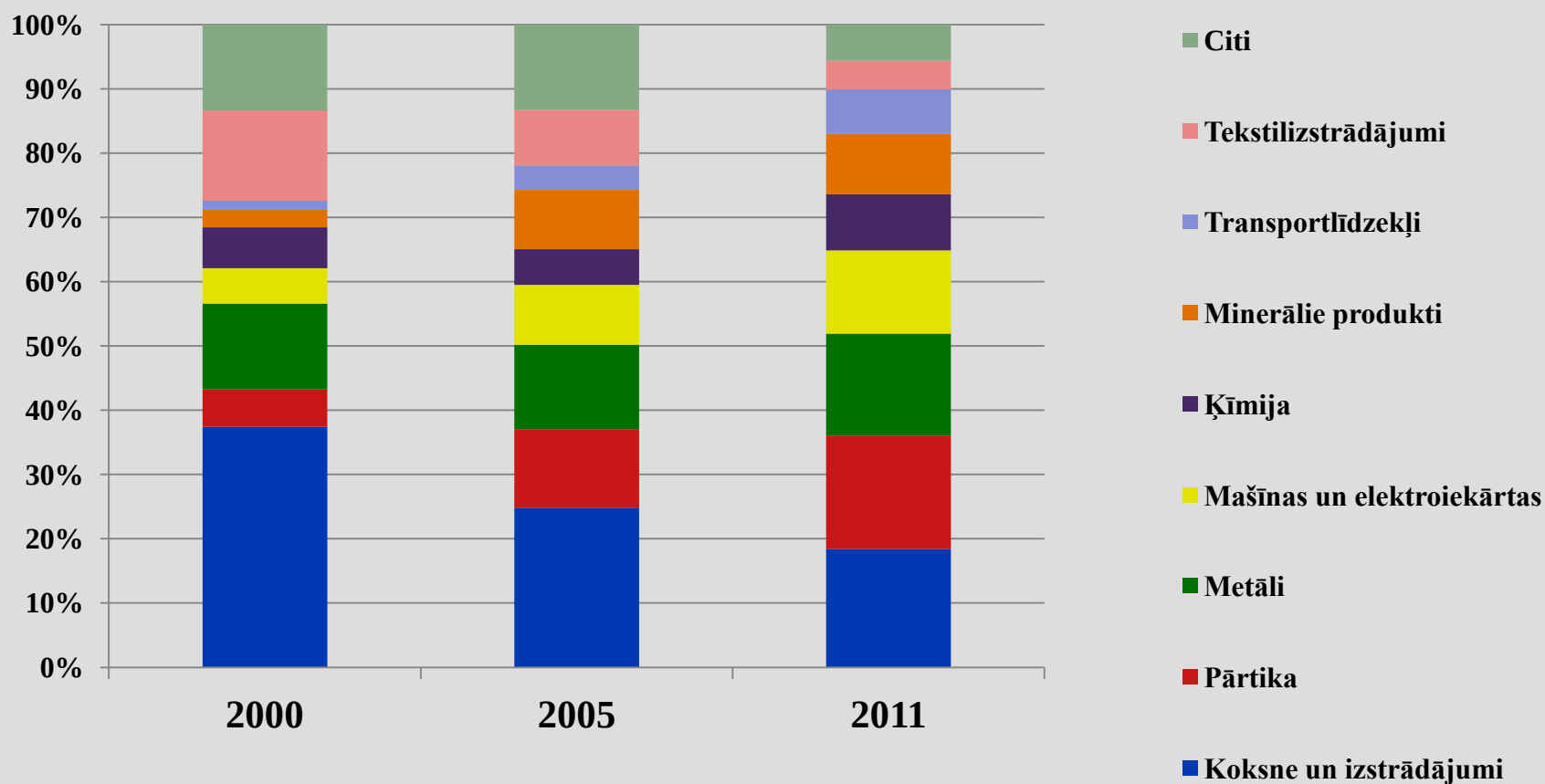
Jau pēc iestāšanās ES Latvijas preču eksporta dažādība būtiski palielinājās...

Relatīvā Latvijas preču eksporta daudzveidība uz ES, izteikta viena daļās pret Vācijas rādītāju

... Tas redzams arī preču eksporta struktūrā

Preču eksporta sadalījums pa preču grupām, %

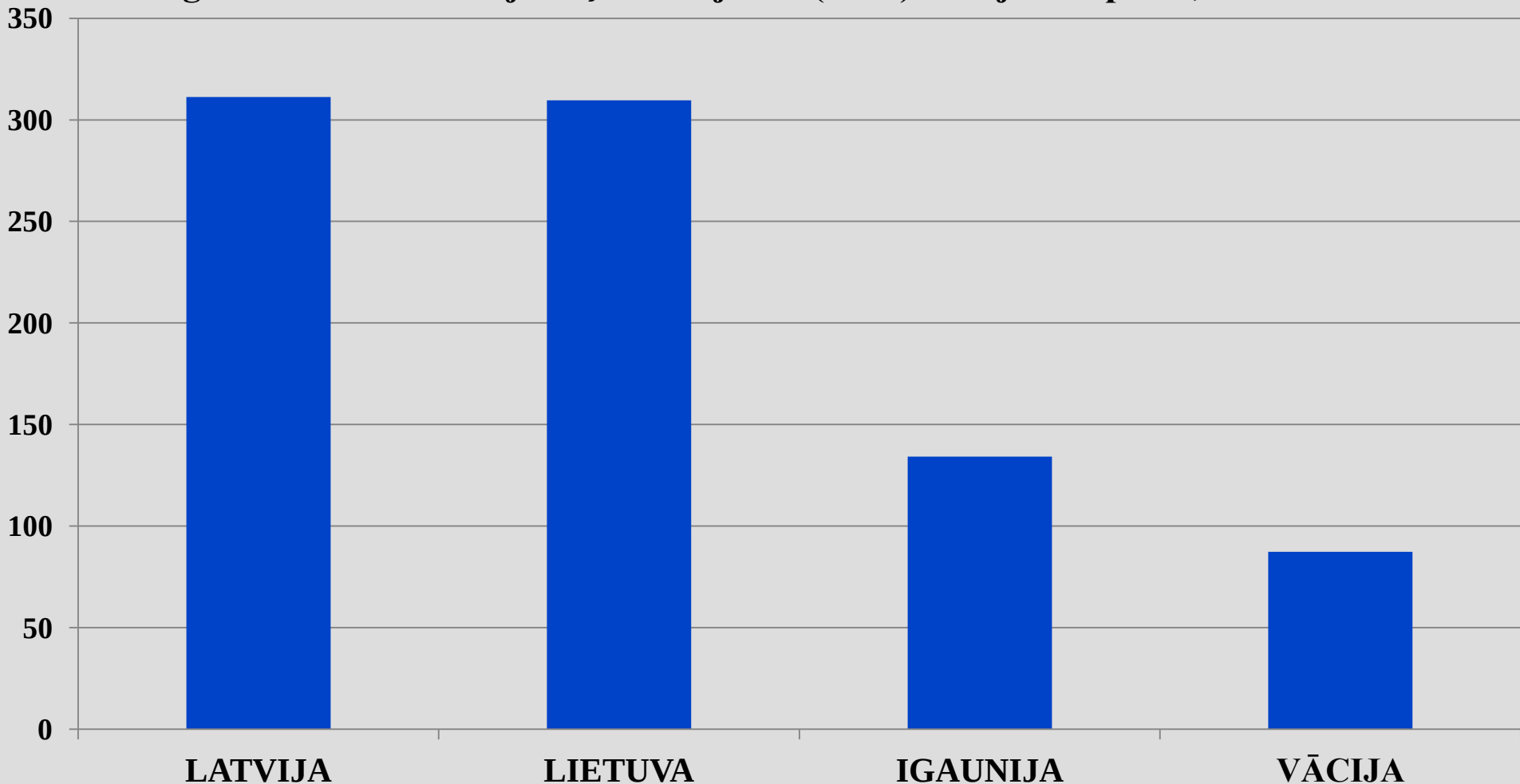

Eksportētāji iegūs arī no labākas kapitāla pieejamības, jaunām investīcijām un mazākām svārstībām krīžu laikā

- Izzūdot valūtas riskam un pieaugot finanšu tirgus integrācijai, uzņēmēju piekļuve ārējiem finansējuma avotiem uzlabosies, samazināsies kapitāla izmaksas.
- Eiro zīmogs pietuvinās Latviju Eiropas kodolam. Mazināsies valsts riska uztvere. Jauni investori sāks apsvērt Latviju kā platformu ekspansijai uz rietumiem/austriem.
- Piekļuve ECB operācijām ļaus samazināt ekonomikas svārstības nākamo finanšu krīžu laikā, tās pārvarēt daudz veiksmīgāk.

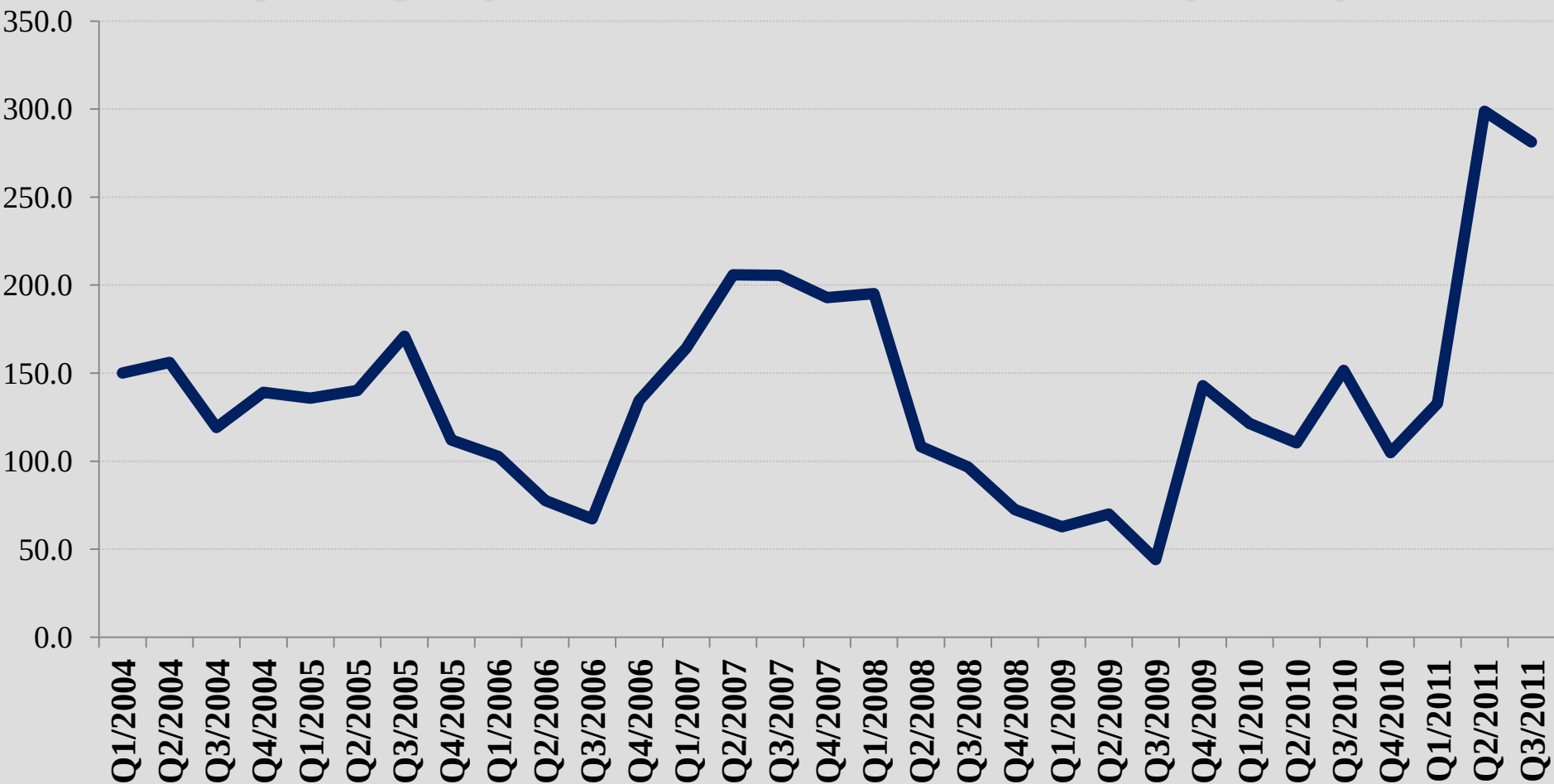
Par spīti spekulācijām, ka Eiro zonas likstas darīs finansējumu tikai dārgāku, Igaunijas kredītriska vērtējums tuvs Vācijas līmenim

5 gadu kredītriska mijmaiņas darījumu (CDS) likmju starpības, uz 20.02.2012

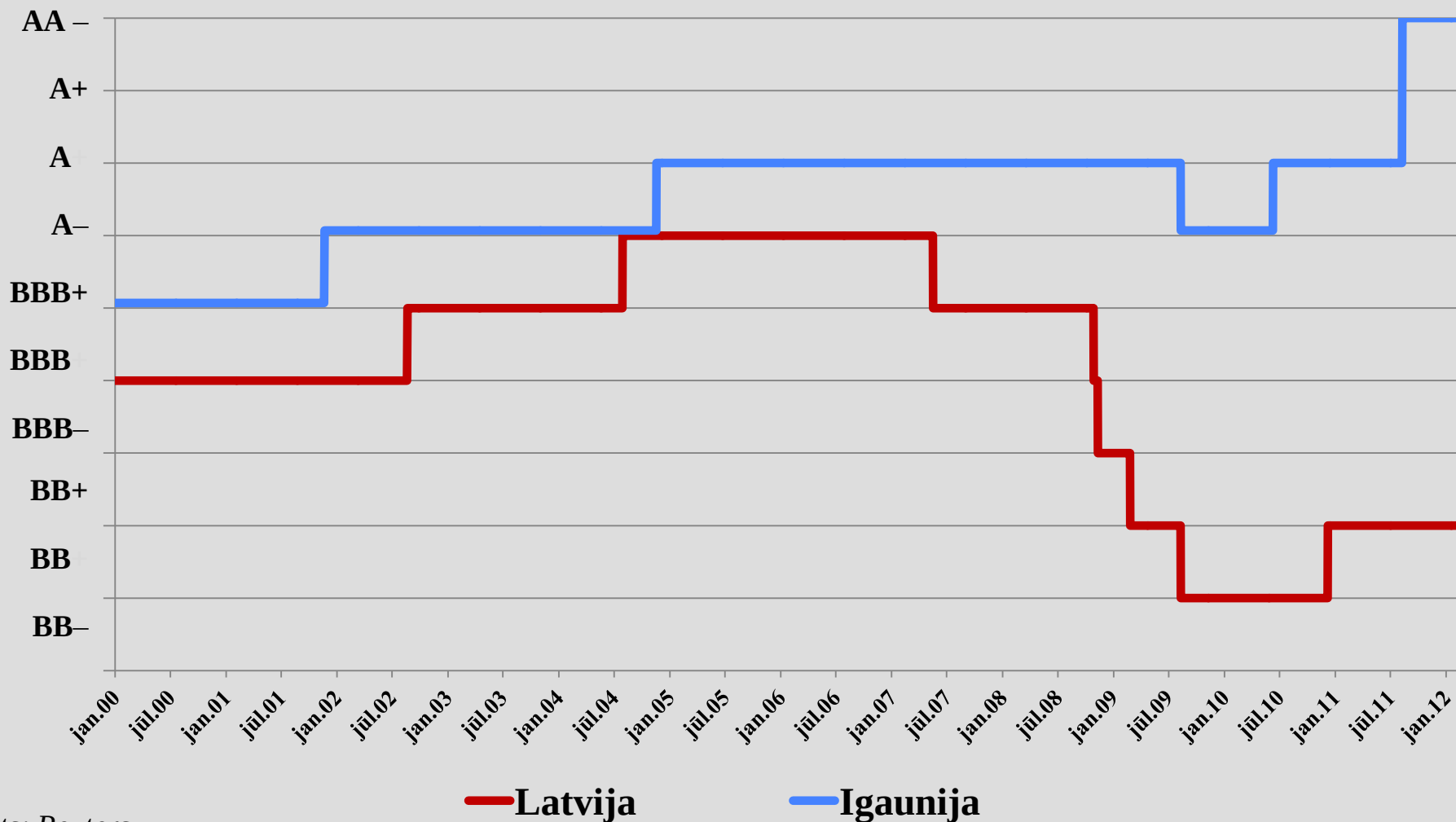
Ārvalstu investīciju ziņā Igaunijā jau šobrīd vērojami ieguvumi

ĀTI ieplūdes Igaunijā (atskaitot banku sektoru, slīdošais vidējais), milj. EUR

Latvijai reputācijas un investoru uzticības ziņā vēl ir tāls ceļš ejams

Standard&Poor's reitingu aģentūras ilgtermiņa valūtas saistību reitings

Eiro ieviešanas izmaksas Latvijas gadījumā nebūs lielas

- Tiešās izmaksas: vienas reizes maksājums (FM novērtējums: 8.7 mln Ls no valsts budžeta)
- Atteikšanās no pašmāju monetārās politikas
 - Baltijas valstīs fiksēta valūtas kursa politikas maiņa uz inflācijas mērķa noteikšanu ar pilnībā elastīgu valūtas kursu paaugstinātu inflācijas svārstīgumu 2–4 reizes, pieaugtu arī IKP svārstīgums*.
 - Līdz ar to eiro ieviešana no šī aspekta zaudējumus neradīs
- Izmaksas negatīvu ārēju efektu gadījumā
 - Latvijai tas radītu izmaksas neskatoties uz to esam eiro zonā vai nē, jo esam atkarīgi no situācijas Eiropā

Richard E. Baldwin, Ženēvas Starptautiskās ekonomikas institūta profesors:

“Kādēļ mazajām valstīm ir vērts pievienoties Eiro: Igaunijai, Latvijai, Lietuvai, Slovēnijai, Kiprai, Maltai?

Tradicionālā izmaksu-ieguvumu analīze nevar tikt attiecināta uz daudzām jaunajām ES dalībvalstīm. **Šo valstu ekonomikas ir tik mazas, ka to gadījumā eiro ieviešana vienkārši nerada makroekonomiskās izmaksas.** Kā minējis Anderss Sutts, savulaik Igaunijas Bankas viceprezidents, raksturojot šo situāciju: "... atsevišķā katla stūrītī nav iespējams uzvārīt citu zupu". Šo sešu minēto valstu kopējais IKP ir mazāks kā Luksemburgai, tās ir mazākas pat par atsevišķām Francijas lielajām pilsētām. Tieši tāpat kā savas valūtas ieviešana nestimulētu Dižonas pilsētas vietējo saimniecību, arī, piemēram, Igaunijas aktīva iesaistīšanās neatkarīgas monetārās politikas īstenošanā nestu maz labuma. Tieši otrādi, tas nestu daudz negatīvu seku, atverot durvis valūtas krīzēm.”